

Helsinki Biennaali
Opettajan materiaali
Vallisaaren vierailua
varten / 5.–6. luokat

HELSINKI BIENNAAL

Hei opettaja!

Tämä oppimateriaali on tarkoitettu avuksesi, kun valmistelet luokkasi vierailua Vallisaareen Helsinki Biennaalin aikana. Löydät tästä reittiehdotuksen sekä kuuteen eri taideteokseen liittyviä tehtäviä. Oppimateriaali on suunnattu 5.–6. luokkalaistille.

TEHTÄVÄKSI ENNEN VIERAILUA

Vallisaaren tarina

Vallisaarella on mielenkiintoinen historia. Saari on myös tunnettu erityislaatuista luonnostaan. Saatte vierailusta enemmän irti, kun tutustutte saareen jo etukäteen. Tutkikaa pienryhmissä Vallisaaren historiaa ja luontoa ennen vierailua. Esitelmää saari toisillenne esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin vastaamalla:

- Miten Vallisaari on historiassa ollut apuna Suomen ja Helsingin puolustamisessa ulkopuolisilta hyökkääjiltä?
- Ketä muita kuin sotilaita saarella on asunut ja työskennellyt? Milloin viimeiset pysyvät asukkaat ovat muuttaneet pois saaresta?
- Mikä on Aleksanterinpatteri? Entä Luotsitalo?
- Miksi saaren luontoa pidetään poikkeuksellisenä? Esittele kaksi saarella viihtyvää kasvi- ja eläinlajia.
- Miten Vallisaarella liikutaan turvallisesti ja saaren monimuotoista luontoa kunnioittaen?

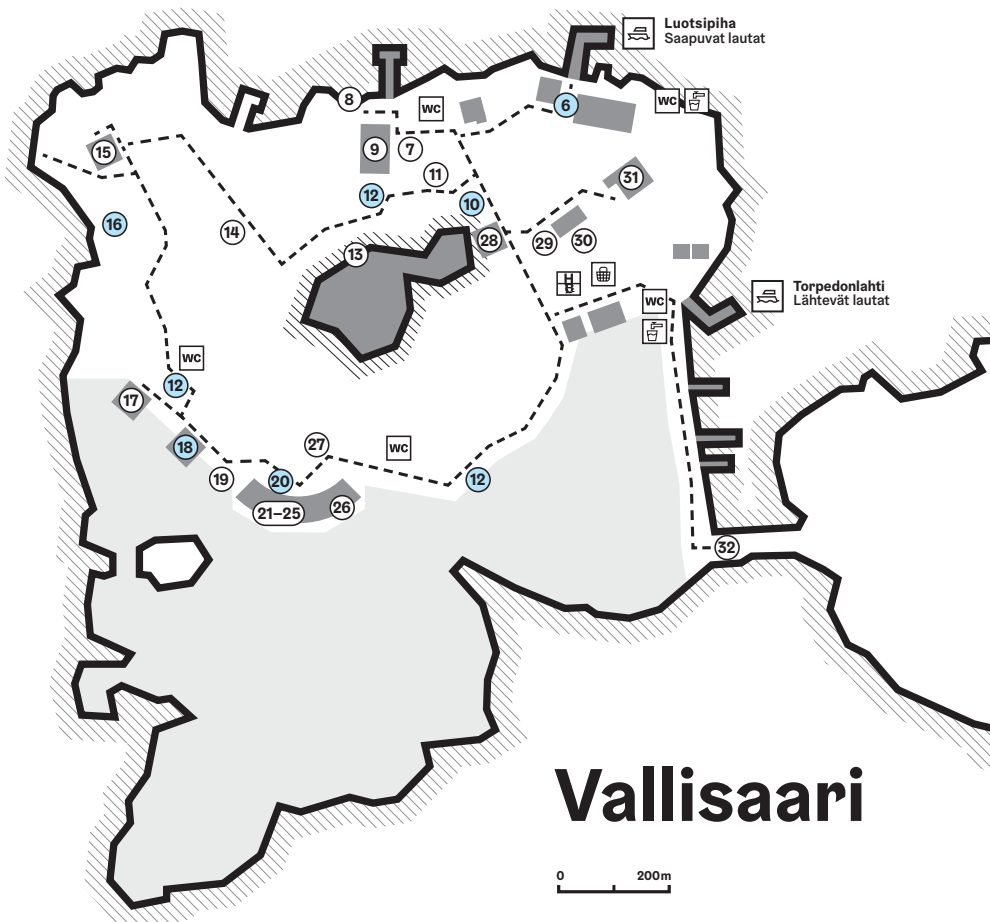
Taustatietoa saaresta löytyy esimerkiksi täältä:

<https://www.luontoon.fi/fi/kohteet/vallisaari/luonto>

<https://www.luontoon.fi/fi/kohteet/vallisaari/historia>

<https://www.luontoon.fi/fi/kohteet/vallisaari/ohjeet-ja-saannot>

5.–6. luokkalaisten reittiehdotus

Taiteilijat

- 6 Pia Sirén
- 7 Hans Rosenström
- 8 Tue Greenfort
- 9 Geraldine Javier
- 10 Nomed & Gediminas Urbonas
- 11 Gunzi Holmström
- 12 Raimo Saarinen
- 13 LOCUS / Thale Blix Fastvold & Tanja Thorjussen
- 14 Tania Candiani
- 15 Tania Candiani
- 16 Sara Bjarland
- 17 Kati Roover
- 18 Juan Zamora
- 19 Band of Weeds
- 20 Ernesto Neto
- 21 Kristiina Koskentola
- 22 Paul Rosero Contreras
- 23 Tue Greenfort
- 24 Tamara Henderson
- 25 Theresa Traore Dahlberg
- 26 Ana Teresa Barboza
- 27 Carola Grah
- 28 Katie Holten
- 29 Laura Pöld
- 30 Saskia Calderón
- 31 nabbteeri
- 32 Olafur Eliasson

Pia Sirén Under Cover (Suojan alla)

TEHTÄVÄ 1

Mikä on luontoa?

Pia Sirénin teos on kierrätetyistä pressuista tehty kuvitteellinen maisema. Kaukaa katsottuna teos naamioi Vallisaaren rannan rakennukset luonnonmaisemaksi.

Tarkastelkaa yhdessä taideteoksen ympäristöä. Mikä ympärillänne on ihmisen tekemää? Missä näkyy luontoa, jota ihminen on muokannut? Näettekö jossain koskematonta luontoa?

Sanaleikki

Taiteilijan teokselleen antama nimi voi joskus antaa vihjeitä siihen, mitä taiteilija on teoksellaan halunnut kertoa. Pia Sirén on antanut teokselleen nimeksi *Under Cover (Suojan alla)*.

- Mitä nimi mielestänne kertoo teoksesta?
- Katsoisitteko teosta eri tavalla, jos sen nimi olisikin Under Cover (Piilossa oleva) tai Under Cover (Peitetetävissä).

Opettajalle vinkiksi, että termillä *under cover* voidaan viitata esimerkiksi piilotteluun, salaiseen tehtävään tai peitetoimintaan sekä suojautumiseen tai jonkun suojissa toimimiseen.

TEHTÄVÄ 2

Katse muihin elollisiin

Monissa biennaalin taideteoksissa on ihmisen sijaan keskiössä joku muu elollinen. *Tulevaisuussaari*-teoksessa pääroolissa ovat vesiperhoset toukkineen. Toukat tuottavat silkkiä muistuttavaa ainetta ja rakentavat sen avulla pienistä risuista, hiekanmuruista ja muusta materiaalista putkimaisia rakenteita. Rakennelmat toimivat toukille suojana saalistajilta ja mahdollistavat ravinnonkeräämisen. Teoksen äänimaisemassa on mukana vesiperhostoukkien ääniä. Teos kehottaa tarkastelemaan ympäristöä toisin silmin ja tarjoaa väylän maailmaan, joka on yleensä ihmisen aisteille saavuttamaton.

- Miksi on tärkeää osata tarkastella maailmaa jonkun toisen näkökulmasta?
- Mikä auttaa katsomaan asioita toisin silmin? Voitte miettiä konkreettisia vinkkejä sekä toisen ihmisen että jonkun muun lajin näkökulman etsimiseen.

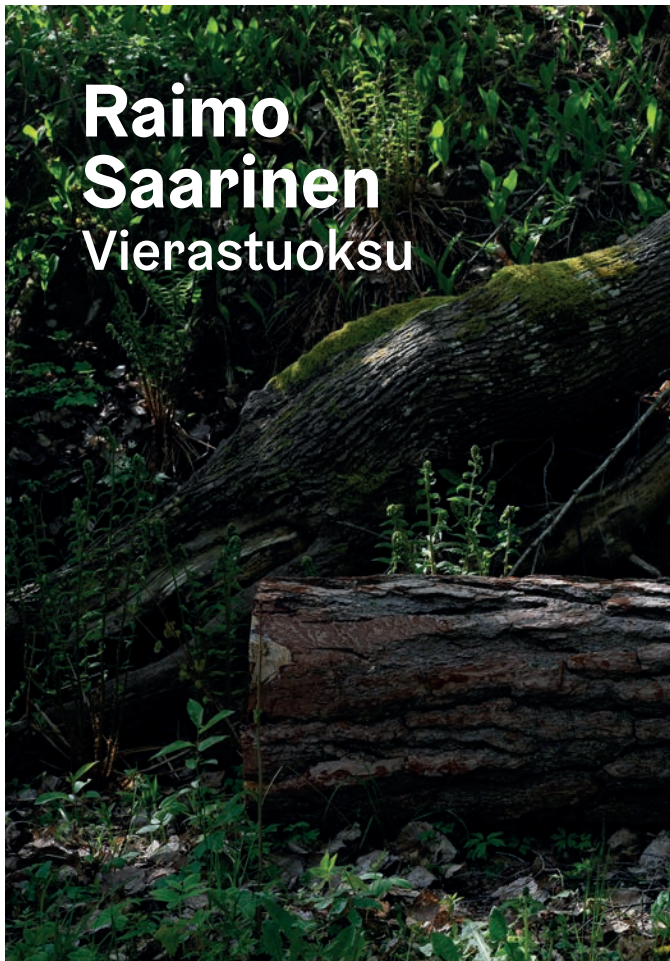
Korvat käyttöön

Sulkekaa hetkeksi silmät ja keskittykää aistimaan taideteosta ja sen ympäristöä pelkästään kuunnellen.

- Mitä ääniä kuulette? Millaista tunnelmaa äänet luovat?

Urbonas Tulevaisuussaari

Raimo Saarinen Vierastuoksu

TEHTÄVÄ 3

Vieraslaji ja vierastuoksu

Raimo Saarinen on kiinnostunut ihmisten ja kasvien suhteesta. Taiteensa avulla hän kutsuu katsojia tarkastelemaan ja kokemaan ympäristöä koko keholla, kaikkia aisteja käyttäen. Saarisen *Vierastuoksu*-teos sijoittuu Vallisaareen kolmeen eri paikkaan. Teoksessa paikan alkuperäiset, uhanalaisten lajien tuoksut sekoittuvat teoksesta huokuvien kasvien aromeihin. Tuoksut on kätkeyty onttujen puunrunkojen sisään, joista ne leviävät ympäristöön.

- Muistelkaa yhdessä, mitä tarkoittaa vieraslaji
Mitä vieraslajeja tiedätte?
Entä mitä voisi tarkoittaa vierastuoksu?

Aistit käyttöön

Jatkakaa matkaa reitillä eteenpäin. Keskittykää havainnoimaan ympäristöä tuoksujen kautta. Mitä tuoksuja saarella on? Mitkä ovat tuttuja, mitkä outoja? Miten saaren tuoksuympäristö eroaa kotipihan tai koulumatkan tuoksuista? Voitte myös jakaa tärkeitä tuoksuihin liittyviä muistoja tai kertoa lempituoksustanne.

Huomaattehan, että Vierastuoksu-teoksen ontot puunrunkot löytyvät Vallisaaresta kolmesta eri paikasta.

TEHTÄVÄ 4

Toiveikkaiden tulevaisuuksien kuvittelu

Sara Bjarland tekee taidetta hylätyistä esineistä ja käytetyistä materiaaleista. Muuttamalla hylätyt tavat taiteeksi, Bjarland antaa niille uutta arvoa sekä pitää huolta materiaaleista, jotka muuten tuhoutuisivat. Saaren kalliorannalle sijoittuva veistosryhmä on saanut muotonsa muovisista, puhallettavista uimaleluista. Merieläimiä jäljittelevät ilmatäytteiset lelut ovat muuttuneet taiteilijan käsissä pronssiveistoksiksi.

Kerro näiden delfiinien tarina:
Miksi delfiinit ovat kalliolla?
Mitä tapahtuu seuraavaksi?
Mikä on ihmisen rooli tarinassa?
Keksi tarinalle toiveikas loppu.

Saa koskea!

Katsele delfiiniveistoksia ja yritä kuvitella miltä niiden pinta tuntuu. Silitä sen jälkeen veistoksen pintaa kevyesti. Osuiko kuvitelmasi oikeaan? Miten taideteoksen olemus muuttuisi, jos veistokset olisikin tehty kokonaan toisesta materiaalista (esim. puu, pumpuli tai peili)?

Sara Bjarland Rantautuminen

Juan Zamora Saaren ruumiillistuma

TEHTÄVÄ 5

Supervoimia

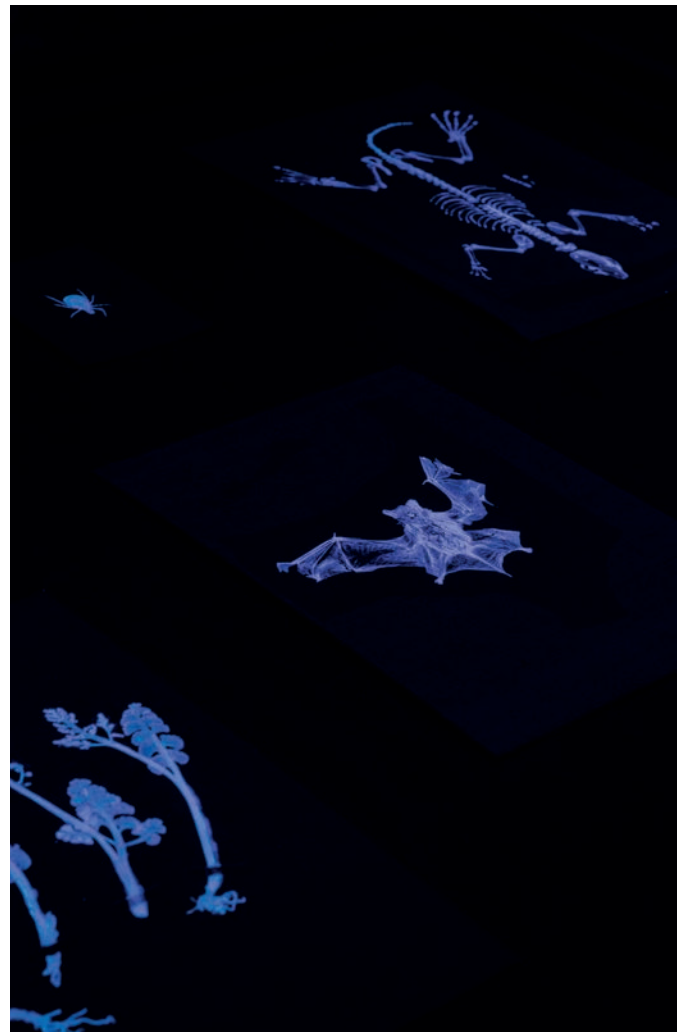
Juan Zamora kiinnittää taiteessaan huomion ihmiskunnan ulkopuolella kukoistaviin elämänmuotoihin, kuten kasveihin ja muiden lajien muodostamiin ekosysteemeihin. Taiteen avulla hän havainnollistaa miljoonia vuosia kukoistaneiden elollisten sitkeyttä ja sopeutumiskykyä. Tässä teoksessa Zamora tutkii joidenkin eliöiden erityistä taitoa, eli bioluminesenssiksi kutsuttua kemiallista reaktiota, jonka avulla eliöt tuottavat valoa.

- Muodostakaa ympyrä. Kierroksen aloittava oppilas sanoo ääneen yhden ominaisuuden tai taidon, josta hän on itsessään erityisen ylpeä. Sen jälkeen oppilas kehuu vieressä olevaa kaveria. Millainen hieno ominaisuus tai supervoima luokkakaverilla on? Jatka ketjua eteenpäin niin, että jokainen saa kertoa vahvuuden itsestään sekä ihailemansa asian vieruskaverista.

Mitä ajattelet tästä teoksesta?

On kiinnostavaa tietää, mitä taiteilija on ajatellut taideteosta tehdessään tai millaisia asioita hän on ehkä toivonut välittävänsä katsojalle. Taiteen katsomiseen ja kokemiseen ei kuitenkaan tarvita erityisiä taitoja tai taustatietoja – jokainen tapa tulkita tai kokea taidetta on yhtä oikea.

- Mitä sinä ajattelet tästä teoksesta?
Miltä sen näkeminen tuntui?
Millaisia kysymyksiä se herätti sinussa?

Ernesto Neto Saarilintu

TEHTÄVÄ 6

Rauhoittumisen paikka

Kun taiteilija Ernesto Neto vieraili ensimmäistä kertaa Vallisaarella, hän haltioitui joka puolella saarta kuuluvasta linnunlaulusta. Neton teos onkin kunnianosoitus Vallisaaren linnuille. Neton taideteokset tarjoavat usein myös tiloja rauhoittumiseen tai mietiskelyyn.

- Rauhoittukaa hetkeksi Neton teoksen äärelle. Mitä ajatuksia teille tulee mieleen? Liittyvätkö ne taideteokseen, saaren ympäristöön vai johonkin ihan muuhun?

Yhteen kytkeytyminen

Saarilintu-teos on tehty virkkaamalla pieniä spiraaleja ja yhdistämällä ne isoksi katokseksi. Verkkomainen rakenne viittaa siihen, miten kaikki maailmassa on yhteydessä toisiinsa.

Tämä harjoitus havainnollistaa yhteen kytkeytymistä ja sitä, miten monet erilaiset asiat yhdistävät meitä.

Muodosta ketju (käsistä pitäen tai vierekkäin seisten) niiden luokkakavereiden kanssa...

- ... joiden etunimi päättyy samaan kirjaimeseen kuin oma nimesi
- ... joilla on tänään jalassa samanväriset sukat kuin sinulla
- ... jotka ovat syntyneet samana vuodenaikana kuin sinä
- ... joiden kanssa asut hyvin lähekkäin

(opettaja voi keksiä lisää omalle ryhmälleen sopivia esimerkkejä)

Biennaalin taidepaja

Biennaalin taidepaja sijaitsee lähellä vesiliikenteen lähtölaituria. Taidepajassa on tarjolla ohjattua ja omatoimista tekemistä.

Paja on auki elo-syyskuussa kello 12–18.

Pajan sisätilaan mahtuu noin 12 henkilöä, katetulla terassilla on tilaa noin kymmenelle. Tervetuloa piipahtamaan pajaan myös ryhmän kanssa, jos pajassa on tilaa. Ei ennakkovaroituksia.

